

disse Benge vilde blive mere efterspurgte. Siden jeg har Ordet, kunde jeg nok ønske at udtale mig lidt om Finantslovens § 21, Kultusministeriets Budget. Som bekendt enedes i Fjor Finantsudvalget og Kultusministeren om, at der paa Finantsloven kunde gives et Tilskud til Opførelse af nye Kirker, saaledes at en Del af Udgifterne skulle udredes af Stiftsmidlerne og en Del af Statskassen, og saa vidt jeg har kunnet se, er der paa den Maade i Fjor bevilget 157,500 Kr. Det er navnlig for Sjyllands Bedkommende, at disse Midler ere blevne benyttede; men jeg vilde ogsaa ønske, at det Princip, man i Fjor gik ind paa, maatte blive udstrakt længere mod Ost og ogsaa naae min Fødest, som jeg repræsenterer. Som bekendt ere de bornholmste Kirker sig selv, og de have kun smaa Indtægter. I de sidste 10—15 Aar ere de fleste bornholmste Kirker blevne restaurerede, og flere ere fuldstændig ombyggede. Man tvinger derovre Sogneraadene til at garantere for Laanene, og saa skulle de bagefter andrage hos Amtsraadet om Tilladelse til at garantere. Man paaligner derefter Sognemenighederne de Beløb, som medgaa i dette Viemed, og det er ikke ringe Beløb. Der er Kommuner, hvor disse Udgifter løbe op til 20 pCt. af Kommunens samlede Udgifter. Jeg tror navnlig ogsaa, at disse Kirkers Restaurering og Ombygning har kostet ikke ubetydeligt mer paa Grund af det kunstneriske Hensyn, idet man har villet have Kirkerne gamle Stil fuldstændig bevaret, og de fleste bornholmste Kirker anses jo som et Slags monumentale Mindesmærker. Jeg har ikke Noget imod, at man af kunstneriske Hensyn søger at bevare vore gamle Kirker i deres oprindelige Skikkelse; men det medfører jo ikke ubetydelig store Udgifter. Derfor forekommer det mig, at der kunde være Grund til, at man derovre ogsaa gik efter det Princip, man nu er kommen ind paa og fik Statsmidler til Hjælp til Opførelse af nye Kirker eller til at restaurere de gamle og navnlig samme Hjælp, hvor slige Arbejder ere udførte. Jeg skal ogsaa bemærke, at Forholdet paa Bornholm er saaledes, at Kirkebestyrelsen, Kirkeinspektionen, for Land-Kirkerne Vedkommende bestaa af Præsterne alene, medens Kirkebestyrelsen for Kjøbstæderne bestaar af Præsten, Kirkebørgen og et valgt Medlem af Byraadet. Jeg vilde ønske, at man kunde gaa over til, at Kirkebestyrelsen paa Landet ikke kom til at bestaa af Præsten alene; thi man kan vistnok, uden at fornærme Præsterne, sige, at de ikke ere særlig bygningssyndige. For 6 Aar siden indsendte samtlige bornholmste Sogneraad paa et nær

et Andragende til Kultusministeren om, at faae det ordnet paa samme Maade for Sognkirkerne som for Bykirkerne, saaledes at Kirkebestyrelsen kom til at bestaa af Præsten, Kirkebørgen foruden et af Sogneraadet valgt Medlem; men det er nu 6 Aar siden, og der er ikke kommet Svar paa Andragendet. Jeg vil derfor ogsaa tillade mig at henstille til den høitærede Kultusminister, om han, hvis der indkommer Andragender i denne Retning, vilde tage disse under velvillig Overveielse.

P. Solm: Der er under Debatten fremkommen tre Ting fra alle Talerne af Oppositionen, som forekommer mig har en Betydning for Diebliffets Opfattelse af den politiske Stilling, og disse har været for det Første: Klager over den økonomiske Nødtilstand, som dels er til Stede og dels forventes at ville komme, mulig i en endnu større Udstrækning i en nær Fremtid, og Besviserne for, at denne Nødtilstand allerede faktisk er til Stede og vil komme til Stede; for det Andet Fordringen om, at Staten skal gribe ind og tage Initiativet til at fjerne visse Nødtilstande, og for det Tredie, for at dette kan blive muligt, da at arbejde af alle Kræfter for en Nedsættelse af de militære Udgifter, idet det nemlig ellers forekom Talerne at være umuligt, at Staten vil kunne med nogen videre Virkning gribe ind til Fordel for virkelig socialøkonomiske Reforme, idet det er en Kjendsgjerning, at de militære Budgetter sluge saa store Beløb af Statens Indtægter, at man ikke kan ofre noget videre til sociale Reforme til Fordel for den store Befolkning, som sulter og lider Nød. Det har været mig en stor Tilfredsstillelse at høre dette udtalt af alle Oppositionens Talere. Det vidner om, at der er en vorende Erkjendelse af, at hvis man virkelig skal faae de sociale Reforme gennemførte, som i Virkeligheden kunde komme Befolkningen til Gode, og som der i en Række af Aar aldrig har været tænkt paa, da vil man blive nødt til mere og mere at nærme sig til en Anekjendelse af det Partis Princip, hvortil jeg hører. Socialdemokratiet har i en Række af Aar baaret Arbejdernes økonomiske Krav frem saa stærkt og indtrængende, at det ikke har været muligt enten for Venner eller Modstandere at holde disse Krav nede; men man har fra alle Sider været nødsaget til at tage fat paa en Behandling af disse Spørgsmaal, uagtet det Parti, der har bragt dem frem, var i mer eller mindre Grad forhadet. Der var derfor ikke Noget, der mere kunde have Grund til at tale om sociale og økonomiske Reforme end netop jeg, der staar som spectel Repre-